

Uit de praktijk van... Sandra Koster

Sandra Koster is gespecialiseerd in ondersteunde communicatie en preverbaal logopedie en begeleidt kinderen en volwassenen vanuit haar eigen praktijk.

Hoe ben je erop gekomen om je helemaal toe te leggen op deze 'niche' in de logopedie?

Na jarenlang gewerkt te hebben in een commerciële functie als adviseur van communicatiehulpmiddelen kwam bij mij de behoefte om weer als logopedist te gaan werken. In mijn werk gaf ik advies over welke communicatiehulpmiddelen geschikt waren voor cliënten en verzorgde de aanvraag en aflevering. Hierbij was mijn positie grotendeels aan de zijlijn: ik dacht mee over de behandeling, maar voerde die niet daadwerkelijk uit. Gaandeweg de jaren werd de behoefte om de mensen zelf te begeleiden steeds groter. Na lang te hebben gezocht naar een

werken was heel bewust. Ik wilde juist laagdrempelig kunnen werken zonder uitgebreide aanmeldingsprocedure. Op deze manier heb ik inmiddels veel cliënten kunnen ondersteunen met zeer uiteenlopende hulpvragen. Ook weten collega's uit de regio - zowel de logopediepraktijken als scholen en zorginstellingen - mij te vinden en word ik regelmatig gevraagd voor een consult of behandeling.

Je bent een tijd niet werkzaam geweest als logopedist. Kon je zomaar een praktijk starten?

Het feit dat er een praktijk gekomen is, was niet vanzelfsprekend. Ik heb veel moeten uitzoeken over de

Welke soort problematiek komt in aanmerking om via ondersteunde communicatie te behandelen en hoe succesvol is dat?

In feite kan iedereen gebruik maken van ondersteunde communicatie. Om een beetje idee te krijgen: ik zie volwassenen met afasie, dysartrie, dove kinderen, mcg kinderen, kinderen met autisme, syndroom van Down en forse dyspraxie. De vorm van ondersteuning is afhankelijk van de cliënt en zijn of haar omgeving. Voorbeelden zijn het gebruik van gebaren, een communicatieboek, dagplanning of een hulpmiddel met spraakuitvoer. Dit kan aan de hand van pictogrammen, foto's en voorwerpen. De kinderen en volwassenen krijgen op deze manier een middel om zelfstandiger te kunnen functioneren. Heel belangrijk is dat men naast het hulpmiddel ook zorgt voor de implementatie ervan. Dat laatste is echt zorg op maat. Bij een kind op school volg ik bijvoorbeeld het thema van de klas en richt daarop het hulpmiddel in en probeer situaties te bedenken om communicatie uit te lokken. Bij een volwassene ga ik bijvoorbeeld mee naar een restaurant waar men iets bestelt met de spraakcomputer.

Het speciaal onderwijs zou veel kunnen hebben aan ondersteunde communicatie. Wordt het al toegepast en hoe is jouw contact met scholen over deze methodiek?

In het speciaal onderwijs wordt veel gebruikgemaakt van ondersteunde communicatie. Elke school heeft wel een pictogrammenbord of communicatieboekjes en maakt gebruik van gebaren. Het inzetten van communicatiehulpmiddelen wordt vooral op cluster 3 gedaan. Van oorsprong ligt daar de meeste ervaring. In cluster 2-scholen wordt ook steeds meer OC toegepast.

Ik word ook vanuit speciaal onderwijs benaderd voor mijn begeleiding, meestal voor in de thuissituatie. Er is hierbij veel samenwerking met de leerkracht en de behandelend logopedist van school. We maken dan duidelijke afspraken wie wat doet.

Veel hulpmiddelen bestaan tegenwoordig uit digitale applicaties. Hoe kijk je daar als behandelbaar tegenaan?

De ontwikkeling van digitale applicaties is geweldig. Een blik in de app store laat al zien wat er allemaal al verkrijgbaar is. Allerlei spelletjes, tekenoefeningen, taal oefeningen, puzzels, navigatieapps, mindmapping. Heel aantrekkelijk om in te zetten in de behandeling als beloning aan het eind van de sessie of als huiswerk. Ik denk dat als je goed zoekt in de app store je veel geschikt materiaal kunt vinden.

Op het gebied van ondersteunde communicatie zijn er wat apps zoals Sizzit en Pictoplace, prachtige en betaalbare software die je kunt downloaden op bijvoorbeeld een iPod.

Een nadeel is dat ik wel eens zie gebeuren dat ouders met de beste bedoelingen op deze manier zelf

Sandra Koster

manier om deze begeleiding te kunnen bieden, heb ik in 2009 in goed overleg afscheid genomen van mijn werkgever Klein & Melgert Developments en werk ik sindsdien als vrijgevestigd logopedist gespecialiseerd in ondersteunde communicatie. Omdat veel kinderen ook problemen hebben op het gebied van eten en drinken volgde snel de opleiding tot preverbaal logopedist.

De keus om als vrijgevestigd logopedist te gaan

regelgeving en praktijkvoering. Door mijn sterke motivatie liet ik me niet ontmoedigen en het lukte me om weer mijn plek te vinden als logopedist. Vanuit de kant van de zorgverzekeraars, de NVLF en collega-logopedisten kreeg ik veel informatie die je nodig hebt als starter. Door presentaties te geven op scholen, zorginstellingen en kwaliteitskringen staat mijn praktijk nu op de kaart en worden steeds meer cliënten doorverwezen.

een 'communicatiehulpmiddel' downloaden. Als bepaalde voorwaarden bij de cliënt nog niet aanwezig zijn, gaat een dergelijk hulpmiddel niet goed gebruikt worden. Omdat je als logopedist juist de kennis hebt over communicatie, kun je zorgen voor goede voorwaarden en een adequate training.

Nu het mogelijk wordt om telelogopedie te bieden. Wat zijn hierin voor jou kansen?

Als aanvulling op de 'gewone logopedie' skype ik wel eens met ouders om te overleggen over een behandeling. Tevens gebruik ik telelogopedie in de nazorg van cliënten en technische ondersteuning. Nazorg in de vorm van evalueren hoe het gebruik van

de OC verloopt en technische ondersteuning in de vorm van uitleggen hoe men plaatjes kan veranderen. Hierbij kan ik zelfs de computer van de gebruiker overnemen en even iets aanpassen. Zo kan er snel gehandeld worden en is er geen huisbezoek nodig.

Je bent ook actief voor de Isaac-nf. Wat staat deze organisatie voor en waarmee houdt zij zich bezig?

Deze belangenvereniging van Nederland en Vlaanderen bestaat sinds 1989 en zet zich in voor mensen met een communicatieve beperking, hun omgeving en professionele hulpverleners. Zij vergaren en verspreiden kennis door middel van studiedagen, con-

gressen en cursussen. Tevens brengen zij een tijdschrift uit, de KomCom, waarvoor ik correspondent ben. Isaac-nf is onderdeel van het wereldwijde Isaac Internationaal. De internationale vereniging is meer wetenschappelijk gericht en organiseert onder andere een twejaarlijks internationaal congres over ondersteunde communicatie.

Vraag het je ROS

ROS'en (Regionale Ondersteunings Structuur) kunnen vaak een extra zet geven om projecten in de eerste lijn van de grond te krijgen. De vraag aan de ROS-adviseurs gaat dit keer over een project dat zij op verzoek van logopedisten mogelijk hebben gemaakt.

Martin Huysmans: opzetten van een stedelijk overleg

"In het voorjaar van 2009 hebben twee actieve logopedisten 1ste Lijn Amsterdam benaderd met de vraag om ondersteuning bij het opzetten van een stedelijk overleg logopedie. Op eigen initiatief hadden zij eerder bijeenkomsten over REC-2 georganiseerd, en pakten zij de kans om de discipline stedelijk meer te organiseren.

Martin Huysmans

We zijn gestart met een workshop waarin overeenstemming is bereikt over nut en noodzaak van een stedelijk overleg logopedie. Er heeft inventarisatie plaatsgevonden van de onderwerpen waarop het overleg zich zal gaan richten. Themagerichte werkgroepen zijn opgericht (communicatie, nascholing, kinderketen en achterstandswijken) en de werkwijze en overlegstructuur is vastgesteld.

Het stedelijk overleg biedt de mogelijkheid voor snelle informatie-uitwisseling tussen de eerstelijns logopedisten, krachtenbundeling, taakverdeling en de ontwikkeling van gezamenlijke acties. De logopedisten zijn bijvoorbeeld vindbaar op de website van GGD Amsterdam en er is eenduidig beleid met betrekking tot REC 2.

Het overleg wordt regelmatig gecombineerd met een spreker, onder andere over selectief mutisme.

Naar aanleiding hiervan wordt nu gezamenlijk beleid bepaald met de tweede lijn."

Martin Huysmans is senior adviseur bij 1e Lijn Amsterdam.

Emma Hoogers: realisatie van observatiespreekuur

"In Twente is een initiatief gestart voor multidisciplinaire behandeling bij kinderen. Dit initiatief kwam vanuit de logopedist. In eerste instantie is gestart met casuïstiekbespreking, maar al snel bleek dat de disciplines meer wilden. Op dat moment is de ROS-adviseur ingeschakeld. Er is gestart met een

Emma Hoogers

visietraject tussen de logopedist, de kindergoetheapeut, kindergoetheapeut, kindergoetheapeut, kindergoetheapeut, kindergoetheapeut en een vaktherapeut onder begeleiding van de ROS-adviseur.

De uitkomst van deze gesprekken is de realisatie van een observatiespreekuur voor kinderen met complexe problematiek in de basisschoolleeftijd. Het doel hiervan is om snel in kaart te brengen welke problematiek speelt en waar de kern ligt. Hierna volgt een advies waar te beginnen met de hulpverlening. Financiering is nu nog geregeld via de eigen kanalen van de disciplines. Een gesprek

met de zorgverzekeraar over integrale financiering is gepland."

Emma Hoogers is adviseur bij Roset.

Lia Winterswijk: gerichte communicatie tussen logopedisten en cb-arts

"In de regio Midden-Holland en Zuid-Holland-zuid is een groep logopedisten verenigd in de Trend-i-logopedisten onder andere om een achterban te hebben voor de RCV'ers. Vanuit deze groep is een werkgroep geformeerd die zich ten doel heeft gesteld om de communicatie tussen logopedist en consultatiebureau te verbeteren. Uit een in 2009 ge-

Lia Winterswijk

houden enquête onder de consultatiebureauartsen (cb-arts) in hun werkgebied, kwam naar voren dat er onder de consultatiebureauartsen behoefte was aan een nadere kennismaking en meer inzicht in de verwijsmogelijkheden. Vanuit de werkgroep van de Trend-i-logopedisten is ondersteuning gevraagd bij Stichting KOEL in verband met de organisatie van een informatieavond logopedie en CB. Deze avond vond plaats in januari 2011 en was met ruim zestig deelnemers in een fifty-fiftyverdeling logopedisten en cb-medewerkers een succes! Er waren twee presentaties door logopedisten en daarna kon er in gemengde groepen worden gediscussieerd naar aanleiding van stellingen. De avond heeft geleid tot meer en gerichte communicatie tussen logopedist en cb-arts en daarom wordt geïnventariseerd hoe er een structureel vervolg aan gegeven kan worden."

Lia Winterswijk is projectleider logopedie bij Stichting KOEL.